

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครอบคลุมเนื้อหาสาระดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา”
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากบุคคลในท้องถิ่น
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การทดลองเครื่องมือ
 - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองเพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 31 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้จริง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดเนินมะคึก จำนวน 31 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในการพัฒนาหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นตัวกำหนดในการจัดการเรียนการสอน
2. หน่วยการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 หน่วยการสอน 10 แผนการสอน ใช้เวลาเรียน 39 คาบ คาบละ 20 นาที
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ เรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” จำนวน 40 ข้อ
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่ใช้หน่วยการสอนเพื่อประเมินคุณภาพของหน่วยการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. พัฒนาหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา”
2. ทำการสอบนักเรียนก่อนการทดลอง (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ทำการสอนโดยใช้หน่วยการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 แผน รวม 39 คาบ
4. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม
6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มไม่อิสระ (Dependent)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” โดยหาค่าร้อยละและการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาหน่วยการสอนกลุ่มสร้างประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา จัดเป็นหน่วยการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ได้เป็นหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” 3 หน่วย การสอน แผนการสอนย่อย จำนวน 10 แผนการสอน ใช้เวลาในการเรียนรวม 39 คาบ

2. ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการสอน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการสอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่า หน่วยการสอนเรื่องนี้เหมาะสมและมีประโยชน์ โดยมีข้อสรุปในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาในหน่วยการสอนนักเรียนมีความคิดเห็นตามลำดับดังนี้

เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจและมีประโยชน์ การเรียนรู้เรื่องจังหวัดของเรา เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เนื้อหาที่เรียนไม่ยากเกินไป และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลกเลย

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นตามลำดับดังนี้

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนน่าสนใจและกิจกรรมกลุ่มช่วยให้มีความรัก ความสามัคคี ทุกกิจกรรมสนุกสนานและทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดี สื่อในการเรียนการสอนน่าสนใจ นักเรียนชอบวิธีการสอนแบบหน่วยการสอน และสมาชิกทุกคนรับผิดชอบงานกลุ่มช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

3.3 ด้านผลที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นตามลำดับดังนี้

นักเรียนทุกคนเห็นว่า การเรียนเรื่องนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลกมากยิ่งขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนเรื่องนี้ทำให้ได้พัฒนาความคิด เกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และความรู้ที่นักเรียนได้รับการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

3.4 ความเห็นและข้อเสนอแนะของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

เรื่องที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ เรื่อง สถานที่ท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมาของจังหวัดพิษณุโลก และการประกอบอาชีพ

เรื่องที่นักเรียนชอบน้อยที่สุดคือ เรื่องประชากรและลักษณะภูมิประเทศ

เรื่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ไม่มี

เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักเรียนส่วนหนึ่งเสนอให้เพิ่มสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนสนุกสนาน น่าสนใจดีแล้ว

นอกจากเรื่องจังหวัดของเราแล้ว เรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นที่นักเรียนต้องการจะเรียน มีตามลำดับดังนี้ การประกอบอาชีพด้านหัตถกรรม การแสดงรำประกอบดนตรีมโนละคร วัฒนธรรม ประเพณีและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอื่น

อภิปรายผล

1. การพัฒนาหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา”

1.1 การสร้างหน่วยการสอนครั้งนี้ได้มีการวางแผนในการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงความต้องการ ความสนใจ ของชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นที่เป็นเรื่องใกล้ตัวโดยสอดคล้องกับท้องถิ่นที่นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ แต่ละวันโดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดรูปแบบการศึกษา ดังที่ บัญชา ธรรมไชย (2541, หน้า 50) กล่าวว่า วิธีการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากที่บ้านและจากชุมชน โดยให้โรงเรียนเป็น ศูนย์กลางในการดำเนินงานการวางแผนจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น จากนั้นวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำมาให้เป็นกรอบแนวปฏิบัติและกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ให้เกิดกับผู้เรียน จัดทำกำหนดการสอนเพื่อสร้างแผนการสอน โดยการเน้นให้สอดคล้องกับสภาพ ท้องถิ่น และผู้เรียน ซึ่ง องค์การ อินทรมพรรย (2527, หน้า 91) ให้ความเห็นว่า แผนการสอนช่วย ให้การสอนของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างได้ผล ตลอดจน อำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนได้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสอน สามารถดำเนินการสอนได้ด้วยดี เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพ แวดล้อมของชุมชน ตลอดจนการเรียนรู้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้

1.2 ลักษณะของหน่วยการสอน มีลักษณะเป็นแผนการสอนที่นำไปดำเนินการสอนได้ทันที โดยได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ชื่อเรื่อง สารสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดผลประเมินผล ตลอดจนเอกสารการเรียนการสอนสอดคล้อง สัมพันธ์กัน ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ และ ทิศนา ขัมมณี (2526, หน้า 61) กล่าวว่า หน่วยปฏิบัติการสอน (Teaching Unit) เป็นหน่วยที่เตรียมเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในท้องถิ่นที่ กำหนดให้ สามารถนำหน่วยนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ทันที ซึ่งระบบการเรียนการสอนแบบ หน่วยสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้เป็น อย่างดี ดังที่ จำนง พรายแถมแซ (2529, หน้า 54) ได้กล่าวถึงหน่วยการสอนที่ดีว่า เป็นลักษณะ

ที่บูรณาการเบ็ดเสร็จในตัว สร้างขึ้นบนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนและสังคม คำนึงถึงพัฒนาการ และวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาเป็นแนวในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เน้นประสบการณ์ชีวิตเกี่ยวกับกระบวนการคิด การทำ และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของผู้เรียนจากกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และ องค์การ อินทรมพรรย (2527, หน้า 86) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนการสอนได้ดี เหมาะสม ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการพัฒนาหน่วยการสอนทั้ง 3 หน่วย ซึ่งประกอบไปด้วย 10 แผนการสอน ย่อยนั้น ได้พัฒนาการเรียนการสอนโดยเน้นการจัดประสบการณ์ตรงในห้องเรียนให้กับผู้เรียน ดังที่ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป, หน้า 49) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในห้องเรียน เพื่อให้มีประสบการณ์ตรง มุ่งใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเข้ามาช่วยอย่างใกล้ชิด นอกจากจุดเน้นของท้องถิ่นแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอนยังได้มุ่งปลูกฝังทักษะที่สำคัญและจำเป็นต่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักนำทักษะด้านต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ และต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี (วาริ ธิระจิตร, 2534, หน้า 70) ทักษะดังกล่าวได้แก่ ทักษะการอ่าน ทักษะการตีความ ทักษะการใช้เครื่องมือ ทักษะการแยกแยะข้อมูล ทักษะการประเมินค่า และการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

จากแนวคิดดังกล่าวในการจัดกิจกรรมการเรียนจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด ทำกิจกรรมการค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งจากการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนี้ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้นักเรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมได้ นอกจากนี้ยังเน้นทักษะกระบวนการ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม โดยครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมดำเนินไปตามความมุ่งหมาย เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน หลังจากที่นักเรียนเลือกประธาน เลขานุการ แล้วจะทำกิจกรรมและศึกษากับกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ในการทำกิจกรรมกลุ่มนี้ได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด และอภิปราย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และทำงานร่วมกับผู้อื่น เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกและพัฒนาคุณลักษณะอื่นๆ พร้อมกันไปทุกด้าน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณลักษณะอื่นๆ เพื่อใช้ความคิด ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และได้ผลงานนำมาสู่ความภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, หน้า 72) ที่ว่าสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้สอนที่มีความเข้าใจ

เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ตัวผู้เรียน รู้จักเลือกและปรับปรุงเทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสม ตลอดจนสามารถแก้ไขวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมหลายๆ วิธี จึงจะทำให้ผู้เรียนสนใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

1.4 การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในแต่ละหน่วยการสอน ผู้วิจัยได้นำสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาใช้ประกอบการสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องที่จะสอน เหมาะสมกับความรู้ ประสบการณ์ ระดับชั้น วัย และสภาพท้องถิ่นของผู้เรียน เช่น สมุด ภาพ แผ่นภาพ ที่เป็นเอกสารสำคัญในศูนย์การเรียนรู้ สไลด์ เพลง เกม ตัวอย่างของจริง และศึกษานอกสถานที่ ดังที่ จันทรฉาย เตมียาการ (2533, หน้า 26) ได้กล่าวไว้ว่า ในการเลือกสื่อที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น ต้องพิจารณาก่อนว่าสื่อที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างไรหรือสื่อเหล่านั้นจะต้องช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปได้ตรงตามวัตถุประสงค์ได้ง่ายและเร็วที่สุดนั่นเอง การใช้สื่อหลายอย่างเข้ามาใช้ในการสอนด้วยหน่วยการสอน มีผลทำให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น การจัดกลุ่มอภิปราย การศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมเกมต่างๆ การที่นักเรียนได้เรียนรู้โดยใช้สื่อและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนที่เรียนโดยวิธีหนึ่งวิธีเดียวอาจจะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและความถนัดได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ได้ง่าย ไม่เบื่อหน่ายบทเรียน

2. ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้หน่วยการสอน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนด้วยหน่วยการสอน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ในการเรียนโดยใช้หน่วยการสอน นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นเป็นไปตามความมุ่งหมายของการพัฒนาหน่วยการสอน ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้หน่วยการสอนที่ประกอบด้วยแผนการสอนที่วางขั้นตอนการเรียนการสอนตามลำดับขั้น ตั้งแต่การเตรียม การพัฒนา การจัด และดำเนินกิจกรรมหน่วย สัมฤทธิ์ผลและข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเป็นไปตามระบบการเรียนการสอนแบบหน่วย อีกทั้งเนื้อหาเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก นักเรียนมีความรู้และความสนใจเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เมื่อนำมาจัดเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูได้จัดกิจกรรมนำเข้าสู่หน่วยการสอนโดยใช้กิจกรรมหลายอย่างแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยการสอน เช่น การร้องเพลง การสนทนาซักถาม การใช้ภาพ การศึกษานอกสถานที่ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เด็กสนใจได้แสดงความคิดเห็น อยากรู้ อยากเห็น และต้องการทดสอบความคิดเห็นด้วยการศึกษาค้นคว้า โดยครูเป็นผู้จัดเตรียมสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการคิดค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียน

เกิดความคิด วิพากษ์วิจารณ์ สอดคล้องกับ Cunningham (อ้างใน วารี ธีระจิตร, 2526, หน้า 232) ที่กล่าวว่า คำถามเป็นวิธีการที่ช่วยในการแก้ปัญหาได้อย่างดี คำถามจะเป็นสิ่งกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและความสามารถทางสมอง ดังนั้นผู้สอนควรมีความสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและส่งเสริมให้นักเรียนตอบ โดยใช้วิธีการเสริมแรง และจูงใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนยังช่วยพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกในกลุ่มได้มีโอกาสนฝึกทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทำให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2533, หน้า 41) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดหลักการทำงานแบบกลุ่มหรือกระบวนการกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้ช่วยกันคิดและแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3. ความคิดเห็นของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้หน่วยการสอน พบว่า

ด้านเนื้อหาในหน่วยการสอน นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนเรื่องนี้มีประโยชน์ต่อตัวนักเรียน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น เนื้อหาที่เรียนไม่ยากเกินไป และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลกเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตยา เจียมศักดิ์ (2539) พบว่า การสอนเรื่องของท้องถิ่นเป็นเรื่องใกล้ตัว เมื่อนำมาจัดเป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย จึงง่ายต่อความเข้าใจ ผู้เรียนจึงสนใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และยังทำให้นักเรียนมีค่านิยมที่ดี รู้จักปัญหาของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทำให้สามารถพัฒนาชีวิตตนเอง และท้องถิ่น ทั้งยังอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีคุณค่าให้คงอยู่ต่อไป

ด้านการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน นักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนน่าสนใจ กิจกรรมกลุ่มช่วยให้มีความรัก ความสามัคคี ทุกกิจกรรมสนุกสนานและทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดี สื่อในการเรียนการสอนน่าสนใจ และมีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ Ottaway (อ้างใน วารี ธีระจิตร, 2526, หน้า 230) ให้แง่คิดว่า กิจกรรมกลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและทั่วถึง ซึ่งสมาชิกไม่ต้องใช้เสียงดังมากนัก ทุกคนในกลุ่มก็จะสามารถได้ยิน และกิจกรรมในหน่วยการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย เช่น เกม เพลง การวาดภาพ ทำให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา นักเรียนได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ทองนิล (2537) ได้กล่าวว่า การนำเอาเทคโนโลยีผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ผลดี

ด้านผลที่ได้รับจากการเรียน นักเรียนทุกคนเห็นว่า การเรียนเรื่องนี้ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดพิษณุโลกมากยิ่งขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนเรื่องนี้ทำให้ได้พัฒนาความคิด เกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่น และความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่ได้มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง ความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม ยึดหยุ่น ตามสถานการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือบูรณาการโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาชีวิตให้พร้อมที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน

ด้านส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด จากการที่นักเรียนได้เรียนหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” เรื่องที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือเรื่อง สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก เรื่องที่ชอบน้อยที่สุดคือ เรื่อง ประชากร เรื่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขไม่มี เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรเพิ่มเติมสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยอย่างคอมพิวเตอร์ นอกจากเรื่อง“พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” แล้วเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นมีนักเรียนต้องการจะเรียนคือ การประกอบอาชีพด้านหัตถกรรม การแสดงรำประกอบดนตรีมโนคละ วัฒนธรรมประเพณี และประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอื่น ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เรียนเรื่องใกล้ตัว การจัดการเรียนการสอน นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จึงทำให้มีเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น จึงต้องการเรียนรู้เรื่องราวอื่นๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นเพิ่มเติมอีก ที่เป็นเช่นนี้อาจมีสาเหตุมาจากระบบการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการศึกษาแบบรวมศูนย์ โดยมีส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) เป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ต่างๆ ซึ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนจนทำให้ละเลยในจุดเน้นของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่ว่าให้ครูจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อมีการทดลองใช้หน่วยการสอนที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัว มองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนจึงเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีความคิดเห็นในด้านที่ดีต่อการใช้หน่วยการสอน

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาหน่วยการสอนเรื่อง “พิษณุโลกท้องถิ่นของเรา” นอกจากช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่นักเรียนแล้ว นักเรียนยังมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้หน่วยการสอน ทั้งนี้เพราะตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียน และเกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหน่วยการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาหน่วยการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงนั้น ควรคำนึงถึงข้อสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 การจัดทำหน่วยการสอนควรมีการศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเทคนิค วิธีการสร้างหน่วยการสอนให้เข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน

1.2 การจัดทำหน่วยการสอนควรมีการเตรียมการและวางแผนเค้าโครงสร้างหน่วยการสอนอย่างรอบคอบ และคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของตัวเองทั้งในด้านความสามารถในการสร้างชุดการสอนและทุนทรัพย์

1.3 การจัดทำหน่วยการสอนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ควรมีการร่วมมือกันระหว่างครู หน่วยงานนิเทศก์ ผู้บริหาร ตลอดจนนักวิชาการท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มาก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิต เศรษฐกิจ อาชีพ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง เพื่อจะนำประสบการณ์นั้นมาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิตอาชีพและสังคมให้ดีขึ้น

1.4 การจัดทำหน่วยการสอนควรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ได้สะดวก เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

1.5 การพัฒนาหน่วยการสอนควรคำนึงถึงวัยหรือระดับชั้นของผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมสื่อการเรียนการสอนสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการใช้หน่วยการสอน

2.1 ในการนำหน่วยการเรียนการสอนไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนครูจะต้องศึกษาคู่มือครูและตรวจสอบสื่อการเรียนต่างๆ ไว้ให้พร้อมก่อนที่จะดำเนินการสอนทุกครั้งเพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและบรรลุความมุ่งหมายตามที่กำหนดให้

2.2 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หน่วยการสอนทุกครั้ง ครูควรอธิบายให้ผู้เรียนได้เข้าใจขั้นตอนการเรียนการสอนและเน้นให้นักเรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดจึงจะเกิดผลดี

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น

2.4 การใช้คำถามของครู ครูควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามประเภทต่างๆ เทคนิคในการตั้งคำถาม รวมทั้งภาษาที่ใช้ในการถามให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อจะได้ใช้คำถามให้ถูกต้องตรงเป้า และมีคุณภาพ

2.5 ควรมีการฝึกให้นักเรียนได้เกิดทักษะในการใช้คำถามในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูควรสร้างสถานการณ์ปัญหาที่เข้าใจ และใช้คำถามช่วยให้นักเรียนเกิด ความสงสัยและซักถามจากสถานการณ์ง่าย ๆ ไปสู่สถานการณ์ที่สลับซับซ้อน ควรจะมีการเสริมแรงให้กับผู้เรียนที่มีการใช้คำถามหรือกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการซักถามในขั้นต่อไป

2.6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องของท้องถิ่น ครูผู้สอนสามารถนำมาบูรณาการในระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

2.7 ครูควรบันทึกปัญหาที่พบในขณะที่ใช้หน่วยการสอนซึ่งจะส่งผลให้ครูผู้สอนได้ปรับปรุงวิธีสอนในคาบต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในระดับชั้นอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบหรือแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น